

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Методика викладання української літератури у ВШ»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Факультет філологічний

Мова навчання українська

Розробник: Маркуляк Лариса Василівна, доцент, кандидат філологічних наук

Профайл викладача [Маркуляк Лариса Василівна](#)

Контактний тел. 0372584836

E-mail: l.markuliak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: згідно з графіком

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Методика викладання літератури у ВШ» – це дисципліна педагогічного, психологічного та літературознавчого характеру, яка вивчає систему освітньо-професійної підготовки фахівців та організаційно-методичні настанови викладання української літератури у ВНЗ. Курс передбачає ознайомлення студентів із сучасною вузівською системою в Україні, опанування знаннями про закономірності викладання літературознавчих предметів у закладах вищої освіти та методіку підготовки і проведення основних видів навчальних занять, розгляд прийомів і науково-методичних аспектів навчального процесу, засвоєння основ управління педагогічним процесом у вищій школі та висвітлення специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача літературознавчих дисциплін.

2. Мета навчальної дисципліни: формування систематизованих знань основних понять методики викладання української літератури, зокрема, форм, методів на методичних прийомів викладання мови та літератури; ознайомлення з типологією занять з літератури, структурою; з основними етапами роботи над художнім твором.

Завдання курсу:

1. Сформувати у студентів цілісне уявлення про специфіку української літератури як навчального предмета і як виду мистецтва, покликаного розвивати пізнавальну діяльність студентів.
2. Збагачувати магістрантів знаннями з методики викладання української літератури, на основі яких вони могли б домогтися свідомого і міцного засвоєння студентами програми з української літератури, ефективно організувати навчальну діяльність, сприяти вихованню національно свідомої особистості.
3. Формувати у студентів професійно-методичні вміння та навички.
4. Навчати студентів самостійно працювати з навчально-методичною літературою.
5. Стимулювати науково-методичну творчість студентів, прагнення вдосконалювати свою професійну освіту, прищеплювати творче ставлення до викладацької праці.

3. Пререквізити. Дисципліна взаємопов'язана з усіма попередніми навчальними курсами традиційної системи літературознавчої підготовки: «Український фольклор», «Вступ до літературознавства», «Історія української літератури», «Історія зарубіжної літератури», «Методика викладання української літератури», «Література Буковини», «Художня література для дітей». Опануванню навчального матеріалу також сприяють знання, отримані з курсів «Педагогіка з основами педмайстерності», «Психологія», «Риторика та культура мовлення» тощо.

4. Результати навчання.

У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові:

ФК-6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-10 Здатність визначати сутність і психолого-педагогічні основи процесів навчання й виховання, зміст мовної освіти в ЗВО України

ФК-11 Здатність оцінювати творчість окремого автора та визначати роль і вплив на його творчість культурного середовища та суспільних процесів.

Програмними результатами навчання є:

ПР-1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПР-3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПР-5 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПР-11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПР-14 Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів

ПР-19 Проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну педагогічну діяльність, опановувати сучасні технології програмно-методичного забезпечення філологічних дисциплін у процесі викладання української мови та літератури в закладах освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття методики викладання української мови літератури у вищій школі;
- враховувати особливості творів різних жанрів;
- застосовувати різні методи та прийоми викладання літератури;
- обирати творчий підхід при проведенні лекцій та практичних занять з літератури.

вміти:

- аналізувати в єдності форми і змісту художні твори різних жанрів – епічних, ліричних, драматичних, застосовуючи при цьому різні методи та прийоми навчання;
- пояснювати питання теорії літератури;
- складати план-конспект лекційного і практичного заняття.

5. Опис навчальної дисципліни**5.1. Загальна інформація**

Методика викладання української літератури у ВШ													
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість				Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	і самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна	1	1	4	120	2	14	16			86	4	Іспит	
Заочна	1	1	4	120	2	4	4			108	4	Іспит	

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Організація навчального процесу викладання української літератури у вищій школі												
Тема 1. Методика викладання української літератури у ВШ	16	2	2				12	12	2				10

як навчальна дисципліна												
Тема 2. Методика викладання української літератури у ВШ у контексті Болонського процесу	16	2	2			12	18					18
Тема 3. Методи викладання української літератури у ВШ	18	2	2		2	12	14		2		2	10
Разом за ЗМ1	50	6	6		2	36	44	2	2		2	38
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання літератури у вищій школі											
Тема 1. Методика підготовки і читання лекції	19	2	2			15	22	2				20
Тема 2. Методика підготовки і проведення семінарських занять	19	2	2			15	22				2	20
Тема 3. Самостійна робота студентів	15	2	3			10	15					15
Тема 4. Форми контролю знань студентів	15	2	3			10	17		2			15
Разом за ЗМ 2	70	8	10		2	50	76	2	2		2	70
Усього годин	120	14	16		4	86	120	4	4		4	108

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи активізації навчання з мови та літератури, організація їх впровадження.	2
2	Технічні засоби навчання та їх використання у процесі вивчення курсу „Українська мова та література” у вищій школі.	2
3	Складання індивідуального навчального плану з дисциплін спеціальності „Українська мова та література”.	2
4	Складання плану-конспекту практичного заняття та лекції.	4
5	Застосування уніфікованої шкали оцінювання студентів за системою ECTS.	2
6	Ділова гра „Підготовка і проведення практичного заняття”.	2
7	Ділова гра „Підготовка і читання лекції”.	2
	Разом	16

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дидактичні основи викладання літератури у вищій школі.	12
2	Розробка індивідуального графіка роботи викладача;	12
3	Організація аудиторної роботи зі студентами	12
4	Методичні основи організації тестового контролю знань.	15
5	Укласти конспект лекції з курсу «Історія української літератури»	15
6	Ділова гра „Підготовка і проведення практичного заняття”	10
7	Ділова гра „Підготовка і читання лекції”.	10
	Разом	86

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Індивідуальні завдання

1. Ефективні форми самостійної роботи учнів на заняттях з літератури.

2. Комплексне використання різних засобів наочності у процесі вивчення літератури у вищій школі.
3. Забезпечення розвитку художнього мислення студентів у процесі самостійної роботи над шкільним підручником і допоміжною літературою.
4. Шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача.
5. Удосконалення методів наукового дослідження роботи викладача.
6. Психологічні основи методики викладання літератури як вузівського предмета.
7. Підвищення культури мовлення студентів засобами художньої літератури.
8. Компаративне вивчення художньої літератури у вищій школі.
9. Система діяльності викладача в умовах удосконалення процесу освіти.
10. Технологія новаторства в системі роботи викладача.
11. Етапи вивчення і узагальнення передового досвіду викладача.
12. Наукові і навчально-виховні основи вузівського підручника з літератури.

7. Система контролю та оцінювання

Застосовано такі види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий, а також форми його організації. У процесі вивчення дисципліни в різноманітних поєднаннях використовуються методи усного, письмового, практичного контролю і самоконтролю студентів. Опитування; перевірка конспектів; написання рефератів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90-100 балів). Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Оцінка В (80-89). Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Оцінка С (70-79). Студент у цілому володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних та практичних завдань. Водночас при викладанні деяких питань відсутня аргументація та покликання на обов'язкову літературу.

Оцінка D (60-69). Студент у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

Оцінка E (50-59). Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Оцінка FX-F (0-49). Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість балів	Сумарна к-ть балів
---	-----------------	--------------------

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				(екзамен)	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
5	10	10	10	10	10	5		

8. Рекомендована література (основна)

1. Бабійчук Т. Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретація. *Українська мова та література в школах України*. 2018. №12. С. 21-28.
2. Борисенко В. Тестовий контроль знань студентів як практичний метод педагогічної діагностики у ЗВО. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №10. С. 8-10.
3. Вітченко А., Вітченко А. Компетентнісний підхід у сучасній вищій освіті.: освітня інновація чи реформаторський симулякр доби постмодерну? *Вища школа*. 2019. №4. С. 52-66.
4. Жила С. Літературно-мистецька вітальня як форма вивчення літератури у ЗВО. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №4. С. 28-33.
5. Задорожна О.М. Дистанційна освіта в Україні: реалії сьогодення. Освітній дискурс: збірник наукових праць. 2020. Вип. 24. С. 56-67.
6. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
7. Захарова В. А, Роль сприймання художнього твору у процесі його реалізації. *Педагогічні науки.: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка. 2017. №(70). С. 177-187.
8. Зонь В. В, Педагогічні засади формування професійної компетентності студентів національного університету. // Інтернет ресурс: режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/9945/3/Пед._засади_Зонь.pdf.
9. Клочек Г. Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування. *Дивослово*. К., 2017. Число 1. С. 7-11.
10. Клочек Г. Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування. *Дивослово*. К., 2017. Число 2. С. 2-11.
11. Коваль В. Умови формування професійної компетентності майбутніх вчителів-філологів як педагогічна проблема./Інтернет ресурс: режим доступу: http://zagpedagogika.at.ua/load/umovi_..._problema/1-1-0-289.
12. Концепція «Нова українська школа». Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://chemerpil.hol.es/index.php/2014-01-31-17-11-41/normativno-pravovabaza/kontseptsiya-nova-ukrajinska-shkola>.
13. Концепція розвитку педагогічної освіти. Наказ МОН України No 766 від 16.07.2018 р. [Електронний ресурс] Режим доступу

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>.

14. Микитюк В. Методика тестування знань та умінь з української літератури: *навчально-методичний посібник*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 224 с.

15. Микитюк В. Іван Франко і методика викладання української літератури: *навчально-методичний посібник*. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2017. 200 с.

16. Мовчан Р. Літературна освіта в українській загальноосвітній школі: сучасний стан, виклики реальності, реформування. *Дивослово*. К., 2017. Число 1. С.2-6.

17. Мойсеєнко Р. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентного фахівця. *Молодь і ринок*. Дрогобич. 2018. №9. С. 42-48.

18. Нікітіна А. В. Інформаційні технології в методичній підготовці майбутнього вчителя-словесника [Електроний ресурс]. Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN5/08navmvs.pdf>.

19. Пархета Л. П. Методика викладання української літератури у ВНЗ: *Навчально-методичний посібник*. Умань: ФОП Жовтий О. О. 2015. 199 с.

20. Пахаренко В. «Щоб слово пломенем взялось...» Кілька міркувань про оновлення літературної освіти. *Дивослово*. К., 2017. Число 4. С. 12-14.

21. Пірен М. І. Освітньо-мотиваційний потенціал демократичного державотворення в Україні: Посібник-практикум. Чернівці: Технодрук, 2021. 256 с.

22. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 2145-VIII. 380 с.

23. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». Указ Президента України від 2015 року №5/2015. Електр. ресурс/ zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015.

24. Теоретичні засади підготовки магістрів в умовах ступеневої педагогічної освіти//Інтернет ресурс: режим доступу: [:http://studentam.net.ua/content/view/7736/97](http://studentam.net.ua/content/view/7736/97).

25. Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. *Збірник наукових праць*. К.: Педагогічна думка. 2015.

26. Токмань Г. Л. Українська літературна освіта: з погляду вічності й у контексті сьогодення. *Дивослово*. К., 2017. Число 3. С. 2-6.

27. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» («Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №11. С. 9-11.

28. Шинкарук В. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua>.

29. Якимчук О. Роль освіти в становленні національної свідомості українського народу (на основі творчості М. Пирогова, М. Драгоманова, І. Франка). *Вища освіта України*. К. 2018. №3. С. 34-38.
30. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга пол. XX-поч. XXI ст): *монографія*. К.: Педагогічна думка. 2016. 360 с.

Рекомендована література (додаткова)

1. Андрущенко Віктор. Освіта як чинник подолання духовної кризи сучасної цивілізації. *Вища освіта України*. К., 2018. №3. С. 5-13.
2. Астрахан Н. Буття літературного твору. Аналітичне та інтерпретаційне моделювання: *монографія*. К.: Академвидав. 2014. 432 с.
3. Бобало Ю. Інформаційні параметри системи забезпечення якості в закладах вищої освіти. *Вища освіта України*. К., 2018. №3. С. 14-28.
4. Василяшко В. Освіта в Україні: стан і проблеми розвитку. *Наука і суспільство*. К., 2017. №7/8. С. 50-51.
5. Воробієнко Н. Удосконалення практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Вища освіта України*. К., 2018. №3. С. 29-33.
6. Гриценюк І. Проектна діяльність як засіб розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів. *Вища школа*. 2019. №3. С. 45-53.
7. Дебич М., Гуменна О. Підвищення якості вищої освіти через інтернаціоналізацію навчального процесу – світова тенденція. *Вища школа*. 2019. №3. С. 54-61.
8. Дебич М. Мобільність студентів і якість вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі. *Вища школа*. 2019. №1. С. 34-50.
9. Жила С. Бачити художній твір як культурний універсум. Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. *Збірник наукових праць*. К.: Педагогічна думка. 2015. С. 38-50.
10. Ковалюк Ю. Формування художніх смаків учнів старших класів на уроках літератури рідного краю. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №1. С. 37-40.
11. Короденко М. Університетська наука: погляд у майбутнє. *Освіта України*. К. 2018. 24 грудня. С. 7.
12. Микитюк В. Про шкільну лектуру ЗНО та програму з української літератури (Погляд крізь призму Франкових сентенцій). *Дивослово*. К., 2015. Число 3. С. 2-7.
13. Микитюк В. «Конечність реформи учіння української літератури...» *Дивослово*. К., 2017. Число 4. С. 2-11.
14. Нормативний інструментарій внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в Чернівецькому національному університеті імені Юрія

Федьковича: зб. нормативних документів / упоряд.: Р. І. Петришин, В. О. Балух, М. Г. Іванчук, Я. Д. Гарабазів та ін. Чернівці: Чернівец. нац. ун.-т. імені Ю. Федьковича, 2021. 332 с.

15. Партико З. Як оцінювати українські виші? Шість пропозицій для вдосконалення цього механізму. *День*. К., 2019. 11-12 січня. С. 14-15.

16. Полінюк О. Типологічна класифікація видів проектів. *Українська мова і література в школах України*. 2018. №12. С. 9-12.

17. Ружицький В., Ротушинська А. Аналіз зарубіжних концепцій реалізації професійного навчання та їхній інноваційний матеріал. *Вища школа*. 2019. №4. С. 22-35.

18. Сікорський П., Колодій І. Якість середньої освіти – основний чинник якісної вищої освіти. *Вища школа*. 2019. №9. С. 2-4.

19. Стріха М. Українська наука на шляху до Європи: здобутки, проблеми і перспективи. *Дзеркало тижня*. К. 2019. 12-18 січня. С. 1-13.

Шуляр В. І. Теоретико-методологічні засади сучасного уроку літератури в основній і старшій школі: *автореф. дис.... доктора пед. наук*. Херсон. 2015. 44 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Інститут літератури ім. Т. Шевченка: <http://www.ilnan.gov.ua/index.htm>

2. Національна спілка письменників України: <http://www.nspu.org.ua>

3. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>

4. Енциклопедія української літератури: <http://www.proza.cjm/ua>

5. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>

6. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>